

1 december 1986.

KONTAKTBLAD VOOR HOLWERD e.O.

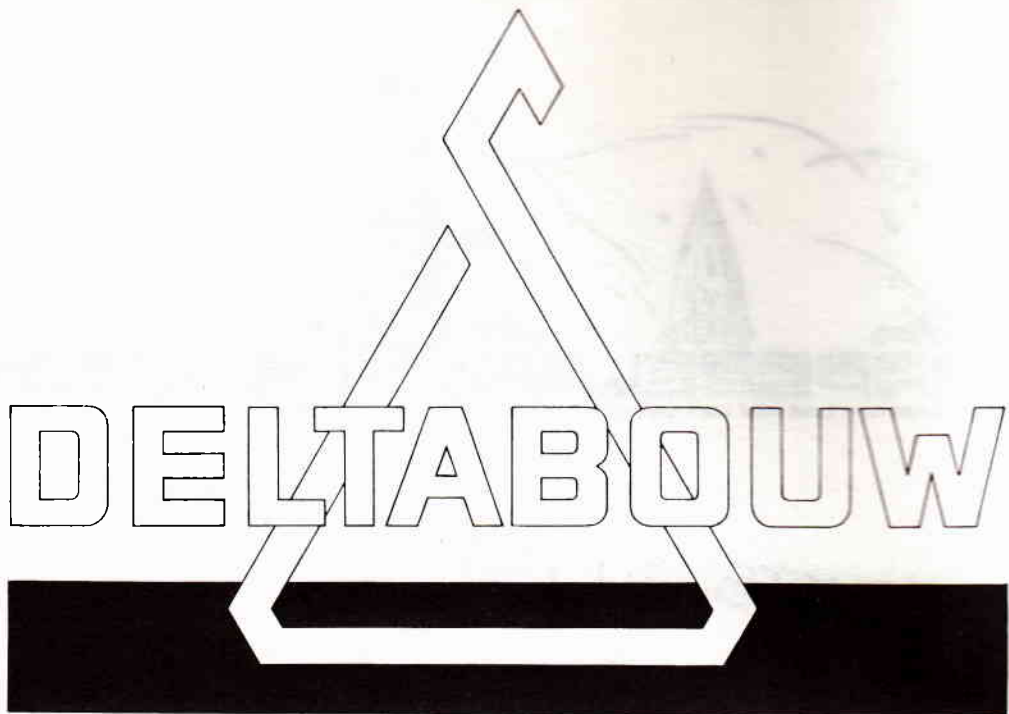
REDACTIONEEL

Hierbij een verslag van de punten, zoals genoemd in het septembernummer, die besproken zouden worden met het college van burgemeester en wethouders.

Glasbak Bosma's plein: Deze zal vaker worden gelegegd en de glassplinters zullen worden opgeruimd. Het probleem is trouwens wat minder nijpend sinds flessen ook kunnen worden ingeleverd bij de milieuboeren die woensdags in Holwerd komen. Hierbij tevens een oproep om zoveel mogelijk schadelijk afval met deze heren en dames mee te geven. Het spaart ons in de toekomst een hoop geld omdat het afval dan niet uit de grond hoeft te worden gehaald. Hopelijk wordt het opgehaalde schadelijke materiaal niet in Zwitserland verwerkt want dan komt het gewoon bij Lobith ons land weer in.

Mensen schijnen ook steeds de neiging te hebben dat wanneer ergens een plastic zakje ligt of een blikje om meteen hun grof vuil hierop te dumpen. Onbegrijpelijk, je kunt het toch gewoon degelijk verpakt op de stoep zetten. Dit laatste zal wel het probleem zijn. Op de bietenopslagplaats aan de Medwerderweg is het nu zo'n zoi, nu nog gedeeltelijk onttrokken aan het gezicht door de hoge bult bieten, straks volop in 't zicht. Vele mensen zullen er op toezien dat dit niet weer gebeurd, daders zullen worden doorgegeven aan de daarvoor ingestelde autoriteiten. Slecht voorbeeld doet slecht volgen, we hebben er problemen genoeg mee gehad nadat we eens een paasvuur op dertig april wilden organiseren. Graag uw aller medewerking hierbij.

Tonnebrêge: Ons is toegezegd dat tussen nu en drie jaar er een nieuwe brug zal liggen. In de tussen tijd zal het onderhoud weer ter hand worden genomen, zodat op

SPECIALISTEN OP HET WAD

- LEIDINGWERK - ZINKERS - BAGGERWERK - WADTRANSPORT

Een bedrijf om mee in zee te gaan

DELTABOUW b.v.

Grândyk 1 - Postbus 3 - 9150 AA Holwerd (Fr) - Tel. 05197-1543.

dit moment de brug weer redelijk te berijden valt. Goed nieuws derhalve.

Aan de ventweg tussen Pollewei en Pollehoeve zullen zoals het er nu uitziet een aantal parkeerhavens worden aangelegd. De buurtvereniging 'Foarút sjen' zal actief medewerking verlenen, gelijk zij hadden aangeboden. Bij het schrijven van dit redactioneel stukje was nog niet bekend in hoeverre deze plannen gevorderd zijn, te zijner tijd zult u het wel zien.

Een probleem wat hier zeer zijdelings mee te maken heeft is het gevaar van de sloot achter het groene kruisgebouw. Verschillende mensen klagen al geruime tijd over het feit dat deze sloot zoveel gevaar opleverd voor spelende kleine kinderen en niet ten onrechte naar het ons voorkomt. In eerder verschenen nummers heeft u kunnen lezen waarom de gemeente tot nu toe niets heeft gedaan aan dit probleem. Van gemeentewegen is nu de suggestie gedaan; het plaatsen van een hekwerk aan de openbare weg schijnt moeilijk te zijn i.v.m. regelementen hieromtrent, om dit gehele stukje weg met bijbehorende parkeerplaats af te sluiten. De parkeerplaats wordt niet of nauwelijks gebruikt, parkeerhavens aan de ventweg zoals eerder gemeld vangen dit probleem op. Ooit is er over gedacht dit parkeerplaatsje te bestemmen voor vrachtauto's maar de onderlaag is hiervoor te zacht. Op dit moment is de onderlaag bijna geheel bedekt met mos omdat er nagenoeg nooit iemand parkeert. Mogelijk kunnen de parkeerhavens aan het begin van dit stukje grond elders gesitueerd worden, zodat mogelijke parkeerders (bezoekers groene kruis) toch hun auto kwijt kunnen, ook al gebeurt dit tot op heden zelden. Misschien een wat rigoreuze oplossing maar het werkt wel en daar gaat het toch maar om, zeker wanneer we praten over veiligheid van de jeugd. Op de jaarvergadering willen we hierover met u praten en mede hierom zullen we deze vergadering zo spoedig mogelijk houden.

Nog een probleem, aangekaart bij de gemeente is de oplossing voor de opgevallende plaatsen in de Fonteinstraat, waar in het verleden zonodig woningen gesloopt moesten worden. Zoals in het septemhernummer reeds vermeld hadden wij het vermoeden dat de gemeente of de woningbouwvereniging niet van zins waren de plaatsen op te vullen met woningbouw. Dit vermoeden bleek juist te zijn. Volgens de gemeente was de leegstand in de dorpen te groot en meer bouw zou betekenen grotere schulden voor de beheerders van de huizen. Wij hebben er op gewezen dat er in Holwerd relatief weinig huurhuizen leegstaan en dat ons was toegezegd door verschillende ambtsdragers bij verschillende gelegenheden dat de opgevallende plaatsen weer zouden worden bebouwd. Op deze voorwaarde heeft dorpsbelang indertijd niet verder geprotesteerd tegen de afbraak. De gemeente had niet de indruk dat mensen uit de gesloopte woningen zaten te wachten op een nieuw huis op de oude plaats. Nee natuurlijk niet omdat nu wel blijkt dat deze plannen er blijkbaar nooit geweest zijn. Uiterst kwalijk gezien de eerder gedane uitspraken door gemeentelijke bewindslieden. Wij hebben echter niet de indruk dat de gemeente zich aan haar verplichtingen wil onttrekken wanneer wij daar op zouden staan. Wel is er de opmerking gemaakt en misschien niet geheel ten onrechte dat men minder geneigd is te huren maar er velen over gaan tot koop van een huis, zeker met de op dit moment vrij lage rentestand en de toch wel vrij hoge huren van nieuwbouwwoningen. In veel gevallen blijkt koop inderdaad goedkoper uit te vallen. In dit kader zou de bouwgrond aan de Fontein-

straat kunnen worden opgedeeld in grote kavels die tegen een wat verlaagde prijs verkocht kunnen worden. Premie woningen dus. Als dorpsbelang hechten wij er grote waarde aan dat dit stukje grond weer wordt bebouwd. In principe zou het ons niet zoveel uitmaken wat voor soort huizen er komen te staan, als ze er maar komen. De suggestie van de wethouder verdient het dan ook zeker nauwkeurig bekeken te worden. Het mag alleen niet zo worden dat wanneer na een tijdje blijkt dat de grond niet verkoopbaar is dat dan deze plaats leeg blijft want dan zitten we weer in de oude situatie die dus nu ook al niet acceptabel is voor ons. Wij denken aan een soort project gelijk gerealiseerd is op de Theebus. Een aannemer komt met een architect met een plan voor premiewoningen, waarbij van te voren de animo wordt gepeild. Wanneer op papier zoveel woningen zijn verkocht dat 2/3 van de grond bebouwd kan worden dan staan wij niet onwelwillend hier tegenover. Wij zullen de gemeente vragen om voor de algemene ledenvergadering van dorpsbelang in naar wij hopen januari plannen in deze richting te ontwikkelen.

Wel dienen er hierbij afspraken gemaakt te worden over de termijn die hiervoor zou moeten staan. Mislukt dit plan dan willen wij huurhuizen claimen op deze plaats, gelijk eerder gemaakte afspraken. Wat betreft de bouwgrond aan de Elbasterwei waar ook huurhuizen gesloopt zijn lijkt het ons niet meer dan normaal dat hier weer huurwoningen komen. Het totale perceel is duidelijk minder geschikt voor koopwoningen. Wij hopen dat u ons in de vergadering van januari hierin steunt, danwel met een goed alternatief komt die we t.o.v. de gemeente kunnen bepleiten.

Het beleid is jaren geweest opvulbouw, en terecht, laat men er nu niet van afwijken. Open plaatsen maken een dorp minder aantrekkelijk, hetgeen ook geldt voor de Fonteinstraat. Wij hopen op een constructieve bijdrage uwerzijds.

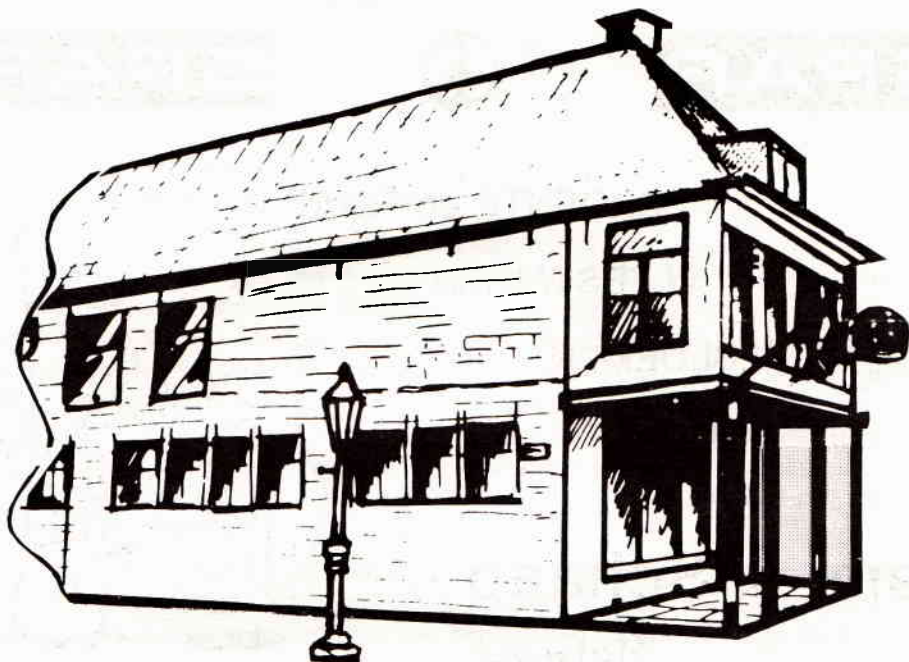
Er bereikte ons het verzoek uit te zien naar molenaars die de molen 'de Hoop' weer willen laten draaien. Deze onlangs gerestaureerde molen met onbekend bouwjaar, in gebruik als korenmolen, zit zonder deskundige maalders.

Rust roest, is een bekend gezegde en dat geldt zeker voor molens. Bij een bediende molen worden mankementen vaak vroegtijdig ontdekt en dat scheelt in later stadium vaak dure reparaties. Ook voor het landschap is een draaiende molen een pronk.

Gezocht dus vrijwillige molenaars. Nu schijnt niet iedereen dit te kunnen, een cursus hierin is uiteraard wel verplicht. Voor de echte liefhebber mag dit geen probleem zijn. Mochten hieraan ook nog eens kosten verbonden zijn dan is hiervoor een regeling te treffen, want dit mag nooit een belemmering zijn voor iemand om zoiets niet te doen. De molen moet weer draaien.

Zodra de tijd hiervoor geschikt is zal een begin worden gemaakt met de aanleg van een voetbal-trapveldje naast de sporthal. Zodra dit gerealiseerd is zullen wij de politie vragen toe te zien op de voetballende jeugd en wel zodanig dat dit niet meer in de speeltuin hoeft te gebeuren. Daar is deze plaats niet voor, begrepen ze dat nu eindelijk maar eens.

Nieuw geplaatste attributen waren al vernield voordat het er eigenlijk stond, zo snel gaat dat.

Herberg

»DE GOUDEN KLOK«

Voor al uw verenigingswerk

Verschillende vergaderruimten tot

20 personen en tot 60 personen

PRIMA KEUKEN

TOT ZIENS BIJ

GOFFE en ANNEGRIET

BOEKJES OVER 'OUD HOLWERD'

Boekjes over 'Oud Holwerd' zijn nog te verkrijgen bij SONJA DE JONG. Zo kosten f 12,50 per stuk.

Misschien een leuk idee voor de Sinterklaas? ?

INFO - Nieuwsbrief van VVV-Dongeradeel

INFORMATIE. In de Nieuwe Dockumer Courant werd kortgeleden gesuggereerd, dat het toeristenbezoek dit jaar minder zou zijn dan in 1985. Wij moeten u meedelen dat wij het met deze zienswijze niet eens zijn. Wij zijn juist van mening, op grond van bijgehouden statistieken dat het jaar 1986 een goed toeristenjaar voor Dokkum en omgeving is. In het Waaggebouw te Dokkum hadden wij in de sector toerisme het eerste halfjaar bijna een kwart meer omzet dan in 1985. De tassenactie, die helaas in eerder genoemde krant nog steeds aangeduid wordt als brugwachterstas, hetgeen al ruim 3 jaar 'Rekreatietas' heet, en niets met brugwachters heeft uit te staan, is nog steeds in stijgende lijn uitgegeven. Hieruit mogen wij concluderen, dat het wattertoerisme niet minder is dan verleden jaar.

PROMOTIE. Het is moeilijk te verklaren waarom men zo graag naar Dokkum en omgeving komt. Wij van onze kant hebben geprobeerd om aan onze streek zoveel mogelijk bekendheid te geven. In het voorjaar hebben wij diverse beurzen bezocht. Zo mochten wij deelnemen aan de Vakantiebeurs in Utrecht, Hiswa te Amsterdam en ook waren wij vertegenwoordigd te Antwerpen en Maastricht en bij de themadag van Optima '86 te Drachten, die speciaal voor hen was, die werkzaam zijn in de sector recreatie en toerisme. Dit alles schijnt z'n vruchten af te werpen en wij hopen in '87 op de ingeslagen weg voort te gaan.

PERSONEEL. In ons eerste Info hebben wij u bericht, dat wij per 1 januari 1982 2 vaste krachten mochten aantrekken. Dank zij deze krachten konden wij ons kantoor in Dokkum en het bijkantoor te Holwerd goed bezet houden. Naast onze vaste kracht mevr. J. Visser-v.d. Veen, hebben wij kunnen benoemen mej. A. van Gunst uit Dokkum en Jaap Braaksma uit Ternaard. Na een inwerkperiode kunnen zij de vele vragen die gesteld worden goed beantwoorden.

HOLWERD. Het kantoor van de voormalige VVV Westdongeradeel, hebben wij per juli jl. gesloten en wij hebben een mobielkantoor gekregen op de Camping te Holwerd. Dit kantoor is van 1 april tot 1 oktober geopend van 13-17 uur. In de praktijk blijkt dit voor de toerist de oplossing te zijn, daar het kantoor nu meer centraal gelegen is en dichterbij de toerist gekomen is, nu men op de Camping de gewenste informatie kan krijgen. De Camping Holwerd mocht dank zij de goede zorgen van de beheerder en zijn vrouw een goede belangstelling genieten.

Op 1 aug. jl. was het bezoek op genoemde Camping vergeleken met 1985 met 100% toegenomen. Het ziet er naar uit dat het voor 1986 zeker nog wel 200% meer kan worden. De Camping te Holwerd is niet alleen een doortrekkerscamping meer. Er zijn zelfs gasten dit jaar geweest, die 3 weken gebleven zijn, hetgeen in het verleden niet gebeurde. Het terrein is nu door een slagboom afgesloten. De toerist kan nu rustig en onbekom-

merd kamperen. De voorzieningen op het gebied van spel en ontspanning worden ook steeds beter. Wij hopen, dat wij in 1987 de toerist nog meer kunnen bieden, daar de electriciteitsvoorziening dan waarschijnlijk verbeterd is. Door de vermeerdering van het toerisme mogen wij aannemen, dat dit ook bij de middenstand merkbaar is. Mogelijk dat wij in de komende winterperiode hier eens over kunnen praten met de betrokkenen.

Maatschappij tot Nut van 't Algemeen Departement Holwerd - NUTSBIBLIOTHEEK

Het is het 'NUT' helaas niet gelukt voor het komende jaar een passende ruimte te vinden waarin de bibliotheek goed kan functioneren. Toch hoeft u de komende tijd niet verstoken te zijn van lektuur. In samenwerking met de Openbare Bibliotheek Dongeraardeel is hiervoor een oplossing gevonden. De uitlening van de Nutsbibliotheek zal voorlopig worden overgenomen door een Bibliobus van de C.B.D. Met de komst van de bibliobus verandert ook de bestaande kontributie/leesgeld-regeling. Die bedragen worden nu: **Volwassenen vanaf 22 jaar:** f 30,- per jaar (tot 1 jan.) 1987 een verhoudingsgewijs bedrag).

U kunt daarvoor maximaal vijf boeken per week lenen.

Personen van 18 t/m 21 jaar: f 20,- per jaar (tot 1 jan. 1987 een verhoudingsgewijs bedrag).

U kunt daarvoor maximaal vijf boeken per week lenen.

Jeugdige lezers, tot 18 jaar: Geen kontributie. Zij kunnen 4 boeken per week lenen.

De vaste dagen en tijden dat de bibliobussen in Holwerd staan, zijn:

iedere woensdag van 17.30 tot 18.30 (de zogenaamde 'gecombineerde bus') voor volwassenen én kinderen vanaf plm. 13 jaar;

iedere vrijdag van 16.00 tot 16.30 uur (de 'Jeugdbus') voor kinderen tot plm. 13 jaar.

STANDPLAATS VAN DE BUSSEN: voor het bejaardencentrum 'Nijhof'.

Wij wensen u veel leesplezier en tot ziens in de bibliobus! (Denk goed om de tijden en kom niet te laat).

JAAR voor de VERKEERSVEILIGHEID

Nog enkele weken en het door de Europese Gemeenschap uitgeroepen 'Jaar voor de Verkeersveiligheid' behoort weer tot het verleden

Bij het opmaken van de balans zal dan blijken dat er in het afgelopen jaar in Europa wéér 65.000 doden en bijna twee miljoen gewonden in het verkeer zijn gevallen. Bij jeugdigen van 15 tot 20 jaar is 'het verkeer' zelfs de belangrijkste doodsoorzaak! !

Trots de goede bedoelingen van de ideële verkeers-organisaties en de respectievelijke overheden, blijkt dat onze samenleving kennelijk berust in het feit dat het verkeer jaarlijks niet alleen een zeer hoge tol eist aan mensenlevens, maar eveneens een aanzienlijke hoeveelheid leed en ellende veroorzaakt.

Aangezien de onveiligheid in het verkeer nagenoeg geheel aan het menselijk gedrag kan worden toegeschreven begint het er op te lijken dat een verdere bestrijding van de verkeersonveiligheid afhankelijk is van 'het moment dat onze samenleving het roekeloze gedrag in het verkeer niet meer accepteert'. Pas dan zal de politiek immers (werkelijk) prioriteit geven aan de bestrijding van verkeersonveiligheid en is de weg vrijgemaakt voor hardere sancties jegens het niet-gedisciplineerde verkeersgedrag van verkeersdeelnemers die (eigenlijk) niet in onze verkeerssamenleving thuishoren. Ook als dorpsgemeenschap kunnen wij ons sterk maken voor een veiliger verkeer door b.v. - als dagelijkse verkeersdeelnemers - het goede voorbeeld te geven Indien wij immers het eigen

- verkeersvriendelijke - verkeersgedrag centraal gaan stellen door andere weggebruikers te respecteren zal het niet-gedisciplineerde gedrag van derden positief worden beïnvloed. Wij kunnen bovendien gezamenlijk bevorderen dat er op onze scholen voor basis- en voortgezet onderwijs (eindelijk) gericht verkeersonderwijs wordt gegeven waardoor onze kinderen in het vervolg beter toegerust aan het verkeer kunnen gaan deelnemen. Wij zijn dan bezig aan het 'Jaar voor de Verkeersveiligheid' een daadwerkelijk vervolg te geven Bovendien stemmen wij op deze wijze af op de, op Prinsjesdag, door koningin Beatrix uitgesproken troonrede waarin - en dat is nog niet eerder gebeurd - het volgende werd gezegd: *'De verbetering van de verkeersveiligheid wordt planmatig voortgezet om zo te komen tot een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers met 25% in het jaar 2000'*.

Het bestuur van Dorpsbelang hoopt van ganser harte dat een ieder van ons tijdens de deelname aan het verkeer, te voet, per (brom)-fiets, motor of auto, aan de verwezenlijking van deze doelstelling zijn/haar medewerking zal verlenen.

AKTIVITEITEN ROOSTER van de C.M.V. 'De Bazuin'

5 dec.: Muzikale ronde door het dorp met Sint en Piet.

24 dec.: Begeleiding kerstnachtsdienst in de geref.kerk, aanvang 22.30 uur.

26 dec.: Begeleiding kerkdienst in de geref.kerk, aanvang 09.30 uur.

9 jan. : Nieuwjaarsconcert in 't Sintrum mmv de drumband, met na afloop dansen, aanvang 19.30 uur.

20 apr. : Begeleiding kerkdienst geref.kerk, aanvang 09.30 uur.

28 mei : Drumbandconcours te Medemblik.

Nieuwe leden zijn van harte welkom.

P.S. Gevraagd: GROTE TROMSLAGER of iemand die hiervoor opgeleid wil worden. De wekelijkse repetitie is op donderdags, aanvang 19.30 uur.

IJSKLUB VRIENDSCHAP

De afgelopen winter kon er weer flink geschaatst worden op de ijsbaan. Wat het leden-tal betrof werd een mijlpaal bereikt: de penningm. kon nl. het 600ste lid inschrijven. Per huisgezin, samenwonenden o.i.d. behoeft er slechts één lid te zijn, en kinderen t.e.m. 17 jr. hebben hierbij vrije toegang tot de baan. Vanaf 18 jr. moet de jeugd, om te kunnen schaatsen, lid worden van de ijsbaan. De kontributie bedraagt f 5,- per jaar.

STICHTING MILIEUBOERENPROJEKT Noord Oost Friesland

Maandag 2 juni jl. is het milieuboerenprojekt N.O.Friesland van start gegaan.

Dit projekt is opgezet als proefprojekt voor drie jaar in de gemeenten Dongeradeel, Kollumerland, Dantumadeel. Het proefprojekt is het eerste milieuboerenprojekt in Nederland, welke zal moeten aantonen in hoeverre de milieuboer een bijdrage kan leveren aan een andere manier van huisvuilinzameling.

De inzameling van de verschillende componenten zal naast de gewone reinigings-inzameling plaatsvinden.

**GEEF 'T MEE
AAN DE
MILIEUBOER!**

De milieuboer zal wekelijks vier componenten afhalen, welke bij de weg geplaatst zullen worden.

Dit zijn o.a.: glas, schillen, papier en chemisch afval. Het chemisch afval zal alleen van huishoudens ingezameld worden.

Met de start van dit projekt zal mogelijkerwijs een bijdrage geleverd kunnen worden aan:

- het oplossen van de milieue- en werkloosheidsproblematiek,
- het stimuleren van hergebruik van afvalstoffen d.m.v. gescheiden inzameling van componenten te bevorderen,
- het uitbouwen van de afzetmarkt voor afvalcomponenten bij het Friese bedrijfsleven.

Met medewerking van u allemaal, **alle beetjes helpen**, zal het projekt zeker slagen. Ook de milieuboeren, 8 mannen en 2 vrouwen rekenen op u. Zij zijn na jarenlange werkloosheid weer aan het werk geholpen en willen na drie jaar werk houden!!!

DOET U OOK MEE? --- DOET U OOK MEE?

ONTSPANNING

13 dec.: 20.00 uur dansen in 't Sintrum, met de 'Gasbells' uit Terhorne.

1 jan.: 20.00 uur toneel in 't Sintrum door 'Pro Rege' met het stuk 'Kain'.

24 jan.: Jubileumconsert door 'Crescendo'.

21 fbr.: 20.00 uur dansen in 't Sintrum.

Momenten uit de geschiedenis van Holwerd

Wanneer je als inwoner van een dorp de geschiedenis van dat dorp gaat bestuderen, dan kom je al gauw in aanraking met het instituut 'kerk'. De kerk vervulde vroeger op veel gebied een dominerende rol in het dorp, niet alleen op geestelijk, maar ook op bestuurlijk (werelds) gebied. De kerk had vroeger uitgebreide bezittingen in de vorm van onroerende goederen, met name op het platteland bezat de kerk uitgebreide landerijen. In Holwerd was de situatie niet anders, tot 1797 bezat de kerk plm. 250 pm. tot op de dag van vandaag verhuurt de Ned.herv.kerk land, land wat soms al eeuwen in haar bezit is. Vele inwoners kennen het begrip 'kerkland'. De wat oudere inwoners zullen zich de begrippen 'pastorieland' en 'diaconieland' ongetwijfeld herinneren. Wanneer we inzicht willen krijgen hoe de kerk, vroeger het dorp, aan deze bezittingen is gekomen, dan zullen we aan het allereerste begin moeten beginnen, we zullen begrippen die in het katholieke Holwerd van zo'n 500 jaar geleden een ieder duidelijk waren, ons eigen moeten maken.

De kerkstichting te Holwerd. - Wanneer er te Holwerd sprake is geweest van de eerste kerk is niet nauwkeurig aan te geven, de eerste schriftelijke bron dateert uit de eerste helft van de elfde eeuw. In een elfde eeuws sacramentarium van het Luxemburgs klooster Echternach wordt een kerkenlijst gegeven, waarin de naam van Holwerd voorkomt, waarschijnlijk was de kerk van Holwerd in eigendom van deze abdij. Het Benedictijnerklooster van Echternach werd in 697 of 698, na schenkingen van een Franse adellijke dame, door Willibrod gesticht. In eerder genoemde kerkenlijst, die uit twee folio's bestaat, komen we naast een rijtje Hollandse kerken, de naam van drie Friese kerken tegen. Letterlijk staat er: In uicisile II ecclesie. In ambulon I ecclesia, holeuurt illa ecclesia, dit betekent: Op Terschelling twee kerken, op Ameland een kerk, Holwerd de kerk.

De aantekening over de Friese kerken heeft bepaald een ander karakter dan de Hollandse kerkenlijsten (Blok 1974) en stamt waarschijnlijk uit een goederenlijst uit de Karolingische tijd. Ook uit andere bronnen blijkt er een relatie te bestaan tussen Willibrod en de kerk van Holwerd, uit het Register van Recessen 1525-1528 weten we dat de kerk van Holwerd Sint Willibrod als patroon heeft, we

Uw adres voor:

- * ZINK- en MASTIEKWERK
- * DAKBEDEKKING
- * SANITAIR
- * GAS- en WATERLEIDING
- * VERWARMING
- * ELECTRA
- * ANTENNES
- * BLIKSEMAFLEIDERS

INSTALLATIEBEDRIJF

Tj. de Jong Voorstraat 19 - 9151 HD HOLWERD

Tel. 05197-1326

Schildersbedrijf

Fa. W. ELZINGA & ZN.

HOLWERD

*Voor al uw GLAS - VERF - BEHANG en GEREEDSCHAPPEN
Moderne LINNEN-WANDBEKLEDING (vraagt stalenboek)*

ISOLERENDE BEGLAZING
Thermopane[®]

of

ALUMINIUM VOORZETRAMEN

Wij regelen uw subsidie-aanvraag

VRAAGT VRIJBLIJVEND INLICHTINGEN

vinden hier het volgende "Her Rytske Jarsma, prebendaris ecclesie sancti Willibrordi in Holwert, van Vriesland geboren duer resinaci Martini Alberti, heeft in possessie geweest negen jaar Fiat praesentacio. In de kerkelijke sfeer hebben we in de middeleeuwen te maken met tweeërlei patroons. In de eerste plaats de heilige aan wie de kerk of het altaar gewijd was, in Holwerd was dit zoals we gezien hebben de heilige Willibrod (het patrocinium).

Behalve deze hemelse schutpatroon hebben de kerken in de middeleeuwen, en nog lang daarna, een aardse beschermer die patroon werd genoemd. Het eerder genoemde Patrocinium kan in samenhang met andere vroege gegevens soms een aanwijzing geven over de periode waarin de kerkstichting plaats vond. Het tegenwoordige kerkelijk spraakgebruik verstaat onder patrocinium de benoeming van een kerk of kapel naar een heilige. Tot laat in de middeleeuwen komt dit woord voor in de zin van relikwie. Dat men voor de benaming van een kerk naar een heilige de middeleeuwse term patrocinium gebruikt is begrijpelijk, omdat er tussen de heilige aan wie de kerk is gewijd en zijn relikwie een verband bestaat. Bij de wijding stelt de bisschop de kerk onder de bijzondere bescherming van de heilige die daar zijn laatste rustplaats heeft, of wiens relikwieën men van elders verkregen heeft en opgeborgen in het hoofdaltaar. De bisschoppen en de priesters die zich ingespannen hadden hier het Christendom te verbreiden werden onder de heiligen opgenomen en ter hunne ere werden kerken gewijd, zo is waarschijnlijk Willibrod de beschermheilige van o.a. Holwerd geworden. Door de opkomst van Oosterse heiligen kwam in de twaalfde eeuw de verering van de Frankische heiligen op de achtergrond (Kok 1958), het patrocinia geeft hierdoor een aanwijzing naar het tijdstip van de kerkstichting. Hieruit blijkt dat de kerkstichting te Holwerd waarschijnlijk voor het jaar 1100 heeft plaats gevonden. Naast de eerder genoemde kerkenlijst van het tevens door Willibrod gestichte klooster te Echternach is dit een tweede aanwijzing dat de kerkstichting te Holwerd ongeveer in het midden van de elfde eeuw plaats heeft gevonden. Een andere aanwijzing betreffende de ouderdom van de kerk van voor de nieuwbouw welke plaats vond in de jaren 1776-1778 vinden we in het materiaal waarvan de oude kerk was opgetrokken. Uit de Stads en Dorps Kroniek over de jaren 1776-1779 van Dr G.A.Wumkes, weten we dat er op 14 juni 1776 grote hoeveelheden tufsteen van de afgebroken kerk te Holwerd werd verkocht. Tufsteen is een poreuze steensoort uit het Eifelgebergte en werd voor het jaar 1200 gebruikt voor het bouwen van kerken. Na 1200 komt in Friesland de baksteenfabrikage in zwang. Dit gegeven zegt uiteraard niets over het jaar van kerkstichting, maar het wijst er wel op dat de kerk van Holwerd van hoge ouderdom is.

Het Patronaatsrecht.- In Friesland gold, in overeenstemming met de algemene Canonieke rechtsregel; Patronum facunt dos aldificatio fundus, aan de kerkstichting was het recht van pastoor benoeming verbonden. Maar voor de stichting en het onderhoud van een kerk waren fondsen nodig, blijvende fondsen, want de kerk en de priesters moesten in goede en slechte tijden financieel rond kunnen komen, er moest grond komen voor een kerk en het kerkhof.

De eigenaars van schotschietende huizen, de eigenaars van een bepaalde hoeveelheid grond en hoeve waaraan ook het recht van stem was gekoppeld en de plicht van belasting betalen, deze eigenaars stonden gezamenlijk een bepaalde hoeveelheid grond af aan de kerk (met één of meer stemmen).

De opbrengst, vaak de huur, werd gebruikt voor het onderhoud van de kerk. De kerkstichters, de eerder genoemde eigenaars van schotschietende huizen, hadden dan het recht een door hun gekozen geestelijke ter benoeming voor te dragen aan de bisschop.

Wanneer de Bisschop akkoord ging met deze voordracht (de benoeming was een zaak van de Bisschop) dan verleenden de gezamenlijke patronaatgerechtigden, de kerkstichters, en later hun erfgenamen, de geestelijke zijn gebruiksrecht op de kerkelijke goederen (collatie). We kunnen nu twee soorten goederen onderscheiden, ten eerste de patroonsgoederen, de opbrengst hiervan was bestemd voor het onderhoud van de kerk, ten tweede: de pastoriegoederen, op deze landen had de pastoor het eerder genoemde gebruiksrecht en dienden voor het onderhoud van de pastoor, de pastoor boerde hier vaak zelfs op, ook werden de landerijen wel verhuurd.

de patroonslanden werden praktisch altijd verhuurd. Naast deze inkomsten genoot de pastoor nog andere bronnen waaruit hij financieel kon putten en zoals we nog zullen zien genoot de pastoor te Holwerd uit verschillende boerderijen vaste renten, ook bij het plegen van ambtshandelingen, doop, huwelijk en begrafenis kwam geld binnen. Augustinus, de kerkvader had aanbevolen bij wijze van legaat altijd een kindsdeel na te laten aan de kerk. Het was dan ook geen wonder dat de inkomsten uit het bezit langzaam maar zeker toenam. Maar meer bezit gaf vaak ook meer werk, de pastoor had dan een

hulp-pastoor, een vicaris of prebendaris, deze moest uiteraard weer beloond worden, hiervoor werden aparte fondsen voor in het leven geroepen de z.g. vicarie-goederen. (Prebende) Ook kwam het wel voor dat de vicaris aanzienlijke sommen geld of onroerende goederen erfden, hier voor moesten dan wel regelmatig missen worden gelezen voor de zieleheil van de overledene. Soms was er sprake van een vrije prebende, ook in Holwerd was dit in de zestiende eeuw het geval, deze prebenden waren vrij van zielzorg en waren alleen bezwaard met het lezen van missen.

De prebendaris had geen zielzorg, weinig werk, meestal was een familielid van de oorspronkelijke stichters, priester. Het kerkelijk recht stond een priester zonder zielzorg toe elders te wonen, hij kon het lezen van missen uitbesteden en zelf elders vertoeven.

We kunnen nu de volgende kerkelijke fondsen onderscheiden:

- a) De patroonsgoederen.
- b) De pastoriegoederen.
- c) De vicarie of prebende, in Holwerd was dit een vrije prebende, of zoals het in 1580 werd genoemd, 'het vrije leen'.

Nu was deze situatie vrijwel gelijk als in andere dorpen, wat in Holwerd echter opvalt is het feit dat we hier te maken hebben met twee pastorieën, de witte en de zwarte. Dit onderscheid werd gemaakt naar de kleur van het orde-kleed hetwelk door de priesters werd gedragen.

P.SOEPBOER.

Kopij voor het volgende nummer vóór 13 febr. '87 inleveren bij
Hanneke Hiddema, Stationsweg 23, tel. 05197-1952.

SPREEKUUR

dokter Maltha: ma. t/m vr. van 8.00-10.00 uur volgens afspraak. Tel. 1301.

Huisadres dr Luyendijk: Visbuursterweg 4, Ternaard. Tel. 05198-1218

dr v.d.Lugt, Stationsweg 27, Ternaard. Tel. 05198-1316.

Praktijk voor Fysiotherapie J. R. Moorman:

Bloemsteeg 6 (ingang âld Pollewei), tel. 2478 b.g.g. 1876.

Spreekuur: di. en vr. van 14.00-16.00 uur.

GROENE KRUIS

Wijkverpleging: Zr Boersma-Olivier, tel. 1610, telefonisch bereikbaar dagelijks
tussen 12.30-13.30 uur.

Verpleegartikelen uitleen Groene Kruis:
dagelijks tussen 17.00-17.30 uur.

WEEKENDDIENSTEN huisartsen:

6 dec.: Dr v.d.Lugt	Kerstd. en 27 dec.: Dr Maltha
13 dec.: Dr Maltha	Oud en Nieuw : Dr v.d.Lugt
20 dec.: Dr Luyendijk	

VERENIGING OPEN JONGERENWERK HOLWERD

Na een aantal jaren vergaderen met de oude gemeente Westdongeradeel, en nu met de nieuwe gemeente Dongeradeel, is het er toch van gekomen dat de jongeren van Holwerd een nieuw gebouw krijgen.

En dat, naar aanleiding dat het Jeugdwerk in de Schakel een nodig vervolg moest hebben. Het nieuwe gebouw afkomstig uit Nes (WD) is gevestigd aan de Fiskwei. Het gebouw kan zowel gebruikt worden voor o.a.;

zaterdagavond Disco

midden in de week voor b.v. kaarten, tafeltennis, darten.

Zo is er ook een club van 8 t/m 12 jaar die op maandagavond kunnen knutselen, en spelletjes doen onder begeleiding.

Wij hopen het nieuwe jaar open te gaan, en heten u dan ook namens **Vereniging Open Jongeren Werk**, van HARTE WELKOM!

Als u wij een vereniging zijn zouden wij graag leden willen werven, zie onderstaande strook, die u bij één van de bestuursleden kunt inleveren.

Voorzitter : Tj.de Jong Tweede voorzitter : I. Minnema

Secretaris : Y. Visser Tweede secretaris : H. Visser

Penningm. : K. Knijft Tweede penn.m.esse: J. v. d. Meer

Overige bestuursleden:

Petra de Jager Peter Kuipers

Ieneke v. d. Mey Marjan Fennema

Gretha Visser Teake Minne Dol

Jan van Duinen

AANMELDINGSTROOK (per persoon). Kosten f 5,- per jaar.

Naam :

Adres :

Postcode : Woonplaats:

meisje

jongen

Leeftijd: jaar.

Voor minderjarigen gaarne handtekening van één van de ouders)

Handtekening:

.....
Ovenstaande persoon geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Open Jongerenwerk Holwerd.